

**Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara**

Bakalářská práce

ILUSTROVANÁ KNIHA

NAHOŽÁBŘÍ

Lucie Stratilová

Plzeň 2022

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění
Studijní program Výtvarná umění
Studijní obor Ilustrace a grafika
Specializace Mediální a didaktická ilustrace

Bakalářská práce
ILUSTROVANÁ KNIHA
NAHOŽÁBŘÍ
Lucie Stratilová

Vedoucí práce: akad. mal. Renáta Fučíková
Katedra designu
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeská univerzita v Plzni

Plzeň 2022

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Lucie STRATILOVÁ**
Osobní číslo: **D19B0015P**
Studijní program: **B8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Ilustrace a grafika, specializace Mediální a didaktická ilustrace**
Téma práce: **ILUSTROVANÁ KNIHA**
Zadávací katedra: **Katedra výtvarného umění**

Zásady pro vypracování

Kompletní ilustrační a grafické řešení klasického či nového textu, beletrie, poezie, naučná literatura, minimální rozsah funkční knihy 40 stran.

Tvůrčí záměr: Záměrem je vytvořit návrh funkční umělecké publikovatelné knihy.

Způsob realizace: Technika realizace vyplyne v průběhu přípravných kreseb, skic a následných zkoušek.

Cíl: Cílem práce je vytvořit knihu, která bude řešit dané téma.

Předpokládaný charakter výstupu: Výstupem budou 3 kopie knihy s minimálním počtem 20 ilustrací.

Rozsah průvodní zprávy: Průvodní zpráva bude vytvořena v rozsahu minimálně 3 normostran.

Rozsah teoretické části: **min. 3 normostrany textu**
Rozsah praktické části: **vyplyne ze zpracování BP**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

NIKL, Petr. *Divoňáci z Njújorku*. Praha: Meander, 2012. Modrý slon (Meander). ISBN 978-80-87596-15-9.

MALÝ, Radek. *Příhody matky Přírody*. Ilustroval Nikola HOŘENÍ. Praha: Meander, 2014. Modrý slon (Meander). ISBN 978-80-87596-44-9.

SLÁDEK, Josef Václav, ČEŇKOVÁ, Jana, ed. *Od žežulky k Mikuláši*. Ilustroval Filip POŠIVÁČ. Praha: Pulchra, 2016. ISBN 978-80-7564-004-8.

SCOTT, Katie a Jenny BROOM. *Animalium*. I. vydání. Přeložil Tereza MARKOVÁ VLÁŠKOVÁ. V Praze: Albatros, 2016. Račte vstoupit do muzea. ISBN 978-80-00-04458-3.

Vedoucí bakalářské práce: **akademický malíř Renáta Fučíková**
Katedra designu

Datum zadání bakalářské práce: **31. května 2021**

Termín odevzdání bakalářské práce: **29. dubna 2022**

Doc. akademický malíř Josef Mištera v.r.
děkan

Mgr. Jindřich Lukavský, Ph.D. v.r.
vedoucí katedry

Prohlašuji, že jsem dílo zpracovala samostatně a nejedná se o plagiát.

Plzeň, duben 2022

.....
podpis autorky

OBSAH

Text průvodní zprávy	7
Mé dílo v kontextu specializace	7
Volba tématu	7
Rešerše	7
Proces příprav	8
Proces tvorby	8
Finální podoba a technické zpracování	9
Seznam použitých zdrojů	9
Resumé	9
Seznam příloh	10

MÉ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

Za svůj život jsem měla mnoho zájmů, ale pokud bych měla vybrat ty nejdůležitější, které mi vydržely od raného dětství až doposud, jmenuji výtvarnou tvorbu a nadšení pro přírodu. Proto jsem přírodovědné náměty často zakomponovala do své umělecké práce, potažmo umění do přírodovědy. Například mé anatomické skici prý dodnes kolují mezi žáky gymnázia, které jsem navštěvovala, jako učební pomůcka a z ilustrované deskové hry na téma lidského těla, kterou jsem vytvořila v rámci semináře biologie, se učí letošní maturanti. Již zmíněné studium na gymnáziu mne také utvrdilo v tom, že bych chtěla, aby má tvorba měla didaktický přesah, proto pro mne bylo přijetí do ateliéru didaktické ilustrace na FDU LS velkou radostí.

VÝBĚR TÉMATU

Není překvapivé, že jakožto dobrovolnice v neziskové organizaci pro ochranu moří a oceánů se poslední roky často zaměřuji na tuto problematiku i ve vlastní tvorbě či hledám možnost zapojit toto téma do školních prací. Již v prvním ročníku Sutnarky jsem jako svou klauzurní práci zpracovávala tzv. finning – lov žraloků pro ploutve, dokonce jsem nějakou dobu uvažovala o rozšíření tohoto tématu pro svou bakalářskou práci. Během dalšího roku, který pro nikoho nebyl vzhledem k pandemické situaci nijak přívětivý, jsem zatoužila po nějakém optimističtějším uvolněnějším tématu. Byla jsem si však jistá, že chci vytvořit knihu naučnou.

Myslím, že k rozhodnutí vytvořit naučnou knihu o nahožábrých plžích, výrazně přispěla má situace za pandemie. Ze studentského života na kolejích jsem se musela vrátit domů, kde jsem následně ve svém pokoji strávila další rok a půl, stejně jako celých dvacet let předtím. Byla jsem tedy v obklopení všech svých věcí včetně mnoha ilustrovaných knih, přírodovědných encyklopedií, učebnic a sešitů biologie, které jsem po maturitě ani nestihla pořádně uklidit. Uklidňovalo mne vracet se ke čtivu, které jsem důvěrně znala. Zároveň jsem se snažila zbavovat trdomyslnosti mimo jiné i zábavnými videi na internetu, kde se objevil i roztomilý mořský slimák, který vypadal jako králíček. Neodolala jsem a musela jsem zjistit více. A tak jsem objevila fascinující bizarní tvory – barevné mořské slimáky, nahožábré. Jejich vizuál mne natolik inspiroval, že jsem se rozhodla zaměřit právě na ně. Místo knihy o hrůzách, které člověk mořskému životu způsobuje, jsem chtěla vytvořit knihu, která lidem ukáže oceánskou krásu. A to v naději, že pokud se do ní lidé zamilují tak jako já, začnou o ni také jaksepatří pečovat.

REŠERŠE

Zpočátku rešerše pro svou knihu jsem se potřebovala přesvědčit, zda kniha s podobným námětem již neexistuje. Při prohledávání českých i zahraničních internetových stránek jsem sice našla mnoho knih o mořské fauně a flóře, ovšem mořským slimákům se věnovalo jen pár z nich, a pokud podrobněji, byly to většinou potápěčské příručky opatřené fotografiemi. Nutno také podotknout, že vyhledávání informací o mořských slimácích v českém jazyce nebylo snadné. Zaměřila jsem se tedy na zdroje zahraniční, ať už internetové, tak knižní.

Pořídila jsem si jedinou knihu o nahožábrých, která byla na českém trhu (ačkoli stále v anglickém originálu) k dostání. Kniha *Nudibranch Behavior* od Davida W. Beherense¹ vydaná v roce 2005 se tak pro mne stala hlavním zdrojem informací. Některé údaje jsem kontrolovala

a doplňovala pomocí internetu²⁻⁴, což bylo nezbytné především proto, že od vydání knihy výzkum těchto tvorů pokročil, některá fakta byla doplněna či opravena, zároveň se změnilo taxonomické zařazení druhů apod. Dalším oříškem bylo to, že vzhledem k exotičnosti těchto tvorů, kterými se pochopitelně mnoho českých přírodovědců nezabývá, jsou některé pojmy z jejich anatomie, taxonomie či prostředí v českém jazyce složitě dohledatelné, či vůbec český ekvivalent nemají. To jsem řešila například zobecňováním skupin živočichů, výběrem významově nejbližšího českého termínu či prostým ponecháním termínu původního.

PROCES PŘÍPRAV

Hned na začátku jsem si začala dělat výpisky z knihy *Nudibranch Behavior* a internetových zdrojů. Snažila jsem se nahromadit co nejvíce informací o mořských plžích; celkové pochopení biologie těchto tvorů pro mne bylo velmi důležité, ačkoli jsem věděla, že všechny informace do své knihy nepoužiji. Vybrané údaje jsem pak rozdělila do tematických celků, které jsou v knize zastoupeny v jednotlivých oddílech – anatomie, život, prostředí atd.

Zároveň jsem zkoušela různé styly kresby a malby, které bych mohla pro ilustrace použít. Od počátku jsem měla záměr vytvořit dva odlišné styly a ty v knize zkombinovat. Jeden spíše schematický grafický styl, který by jednoduše avšak srozumitelně doplnil naučný text, druhý plně barevný a detailnější, který bude klást důraz na vizuální krásu jednotlivých druhů nahožábých plžů.

Původně jsem měla představu perokresby či černé pastelky pro schémata a tradičních akvarelů v kombinaci s digitální úpravou pro barevné ilustrace. Po chvíli experimentování s přidáváním digitální stopy a konzultacích s vedoucí práce jsem se rozhodla zpracovat všechny ilustrace čistě digitálně, což pro mne byla velká výzva, jelikož většina mé dosavadní práce byla tvořena tradičně či kombinací tradiční a digitální techniky. I přes počáteční nejistotu a obavy mi počítačové zpracování přineslo mnoho výhod, například malování plžů přímo na černé ploše, na kterou jsem je chtěla v knize umístit, aby pěkně vynikly jejich barvy, či možnost volně přeskupovat kompozice jednotlivých dvoustran. Provedla jsem zkoušky různých digitálních štětců v programu Procreate na svém iPadu, a protože jsem chtěla alespoň částečně zachovat svůj původní záměr akvarelu a „grafiky“, vybrala jsem tomu odpovídající sady.

PROCES TVORBY

Začala jsem hrubým rozvržením dvoustran podle tematických okruhů, které jsem si stanovila dříve, a začala malovat první barevné slimáky a načrtávat schémata.

Co se schematických ilustrací týče, zprvu jsem zamýšlela jednoduchou lineární kresbu, ta mi však po vytvoření několika ilustrací připadala příliš obyčejná a, i v kombinaci s akvarelovou plochou, nezajímavá. Zkusila jsem tedy kombinaci bílé linky na černé plošce doplněnou o jemný vzorek a výsledek, který připomínal dřevorytové tisky, se mi velmi zalíbil. Byl srozumitelný, pěkně doplňoval digitální malby, a zároveň působil zajímavě sám o sobě, i doprovázený akvarelovými plochami.

I barevní slimáci prošli v procesu tvorby poměrně výraznou proměnou. Z jednoduchých grafičtěji pojatých, především na plochu a texturu spoléhajících, obrazů z počátku příprav se staly stínované detailní ilustrace.

Již v průběhu tvorby ilustrací jsem ty hotové i rozpracované řadila na formáty stránky a dvoustránky, abych si ujasnila jejich finální rozložení, což mi umožňovalo vhodně přizpůsobovat ostatní kresby. Finální ilustrace jsem pak postupně začala sázet v programu Adobe Indesign a doplňovat o nadpisy a texty, které jsem napsala na základě předešlé rešerše tématu. Délku textů jsem přímo přizpůsobovala vzhledu a místu na jednotlivých stranách a dvoustránkách. Pro nadpisy a podnadpisy jsem zvolila font Knile (řezy Bold, Medium a Light) a pro texty samotné pak font Bould (řezy Regular a pro zvýrazňování v textu SemiBold).

FINÁLNÍ PODOBA A TECHNICKÉ ZPRACOVÁNÍ

Finálním dílem je naučná ilustrovaná kniha Nahožábří ve formátu 240x280 mm. Výsledný počet stran je 52. Ilustrace byly tvořeny v programu Procreate na Apple iPadu, kniha posléze sázena v počítačovém programu Adobe Indesign. Kniha je rozdělena na pět oddílů – zařazení, anatomie a pohyb, život a soužití, potrava a ochrana a obrana. Jednotlivé části jsou od sebe odděleny černými dvoustranami s invertovanými zvětšenými schematickými ilustracemi. V knize se pak střídají bílé dvoustrany - s hlavními texty a schematickými ilustracemi - a černé dvoustrany - s barevným vyobrazením jednotlivých druhů plžů a stručnými popisky. Pro texty jsem vybrala dva typy fontů, Knile a Bould. Vazba je typu V8, papír pro tisk Munken Lynx 150 g/m². Tisk a vazba knihy byly uskutečněny v tiskárně Indigoprint s.r.o. v Praze⁵.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. BEHRENS, David W., PETRINOS, Constantinos and SCHRURS, Carine. *Nudibranch behavior*. Jacksonville, FL : New World Publications, 2007.
2. The Sea Slug Forum - *Home Page*. *The Sea Slug Forum - Home Page* [online]. Copyright © Australian Museum, 1998 [cit. 25.04.2022]. Dostupné z: <http://www.seaslugforum.net/>
3. Nudibranch - *Wikipedia*. [online]. Dostupné z: <https://en.wikipedia.org/wiki/Nudibranch>
4. Nudibranch: Species, Behavior, and Diet. *ThoughtCo.com is the World's Largest Education Resource* [online]. Dostupné z: <https://www.thoughtco.com/facts-about-nudibranchs-2291859>
5. INDIGOPRINT - O nás | INDIGOPRINT.cz. *Tiskárna INDIGOPRINT* [online]. Copyright © 2022 INDIGOPRINT. Developed by [cit. 25.04.2022]. Dostupné z: <https://www.indigoprint.cz/o-nas/>

RESUMÉ

For my bachelor's work I decided to create an author's illustrated book about Nudibranch gastropods named Nahožábří. I've been interested in biology, zoology in particular, since I was young, therefore nature oriented didactic book was my first choice. At first I thought about topic connected to ecology and marine protection such as shark finning, but since the pandemic affected my mental health, I no longer felt like getting into this hard, often depressing topic. Therefore, when I came across colorful, bizarre-looking sea slugs, I got so inspired that

I decided to dedicate the whole book to them. This decision was supported by the fact that, according to my research, there was no illustrated book on this topic so far. The book contains basic information about anatomy, taxonomy and life of Nudibranchs accompanied by two styles of digital illustrations – monochromatic graphics illustrating the main didactic content and colorful detailed ones that show the visual beauty of sea slugs themselves. My goal was to create visually attractive and intelligible didactic book with just enough information for a regular person to comprehend and enjoy regardless of age. Nahožábří is the first book I've ever created completely by myself, including topic, text, illustrations and graphic design.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1

Prvotní akvarelové zkoušky + digitálně kolážovaný akvarel

Příloha 2

Prvotní digitální zkoušky

Příloha 3

Prvotní digitální zkoušky

Příloha 4

Zkoušky rozložení a kompozic

Příloha 5

Zkoušky stylu pro schematické ilustrace

Příloha 6

Finální podoba schematických ilustrací

Příloha 7

Rozložení – prvotní skica, hrubé rozložení s hotovými ilustracemi

Příloha 8

Finální podoba barevných ilustrací na bílém pozadí

Příloha 9

Finální podoba barevných ilustrací na černém pozadí

Příloha 10

Ukázka předělových dvoustran

Příloha 11

Finální podoba sazby

Příloha 12

Obálka knihy a plakáty

Příloha 1

Prvotní akvarelové zkoušky + digitálně kolážovaný akvarel

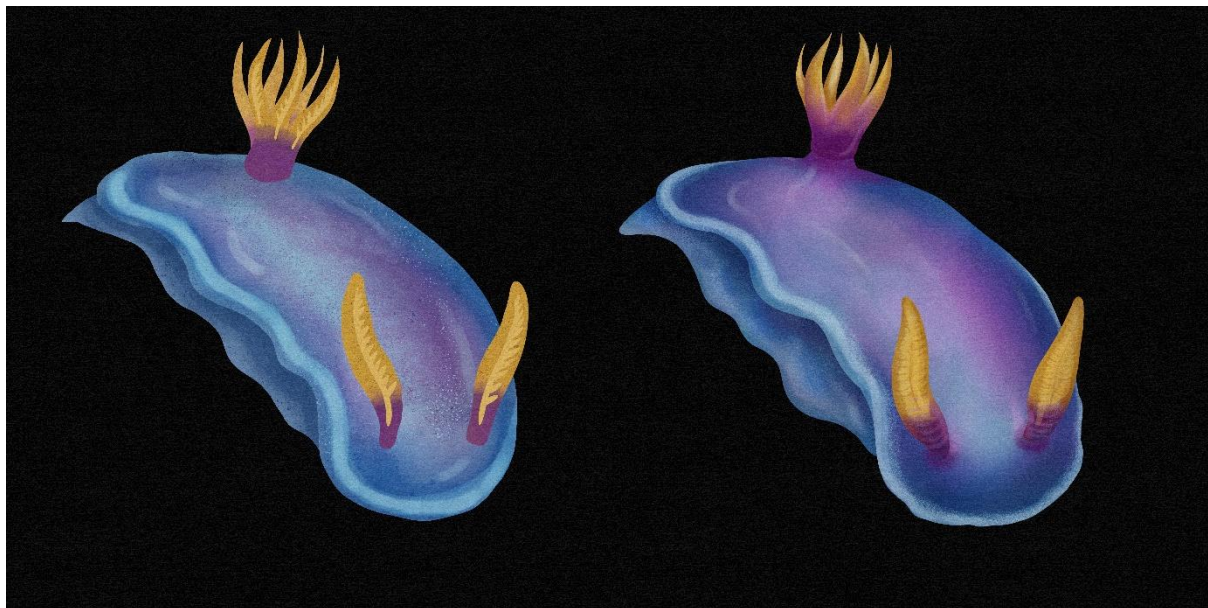
Příloha 2

Prvotní digitální zkoušky

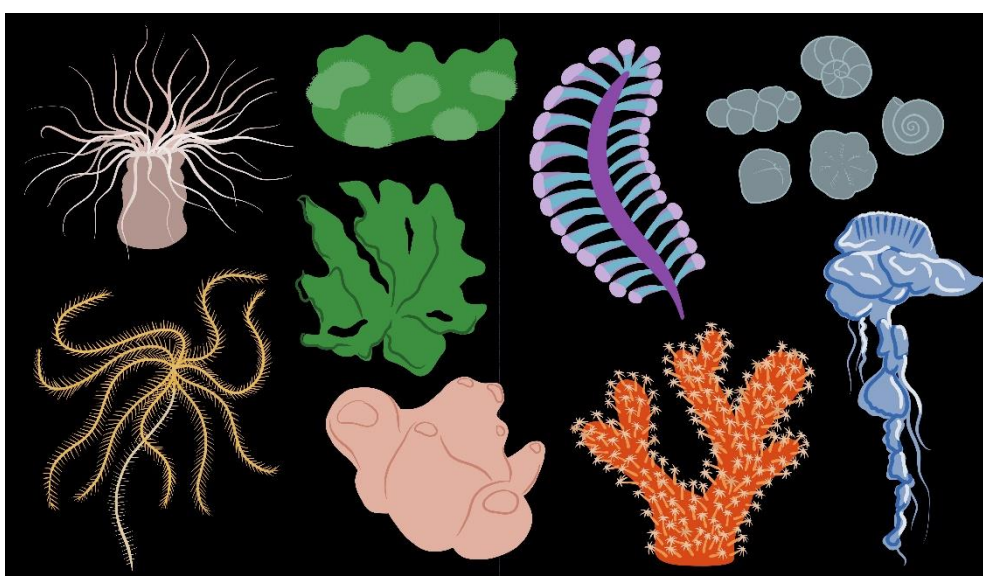
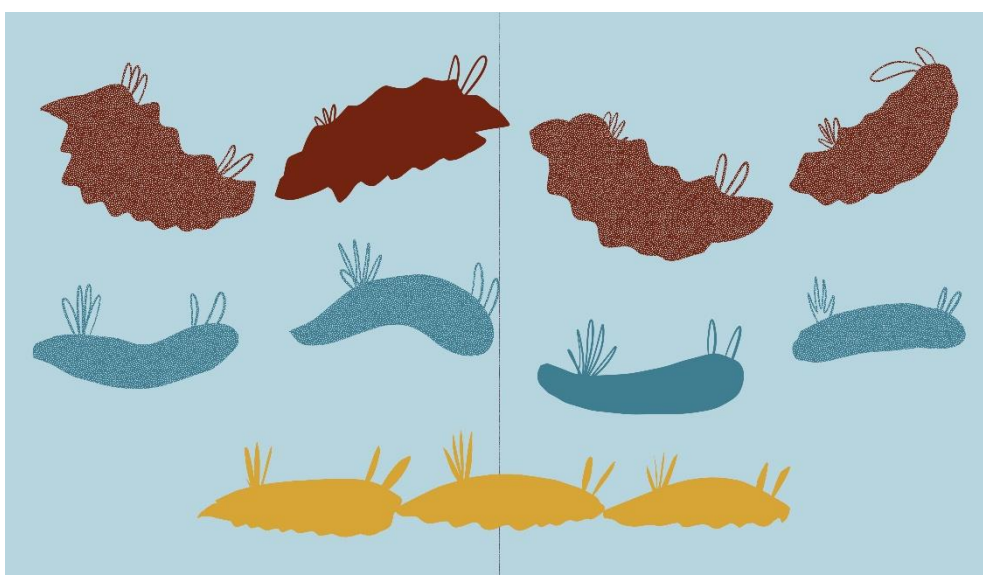
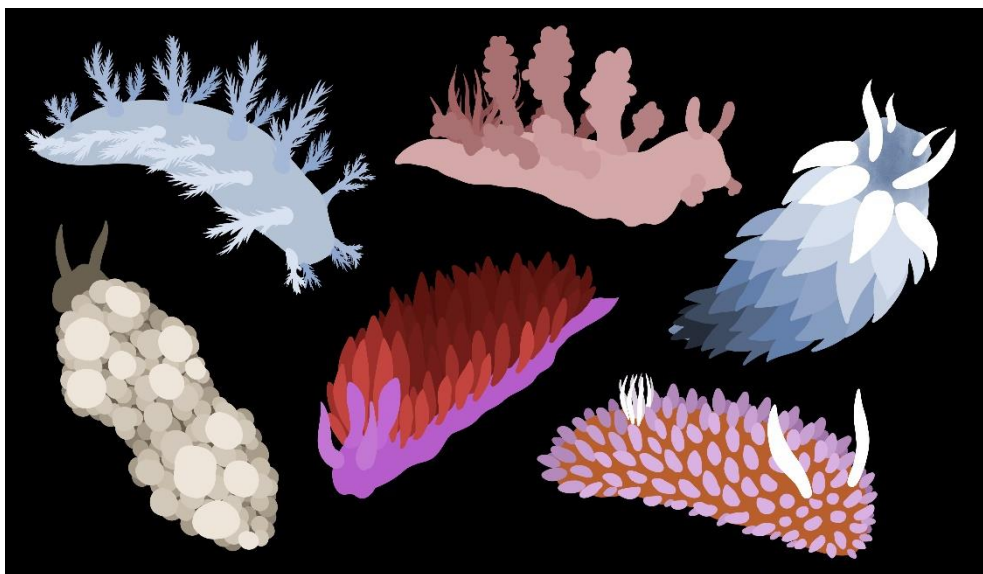
Příloha 3

Prvotní digitální zkoušky

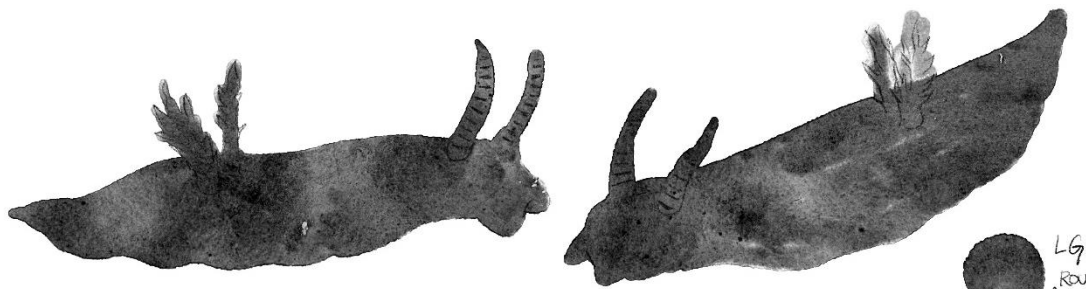
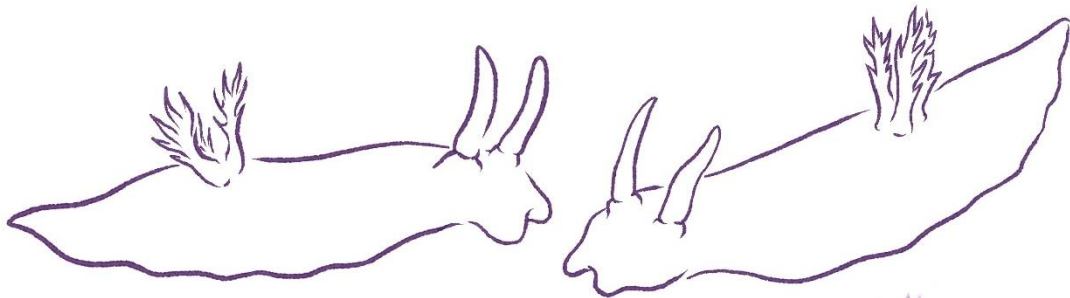
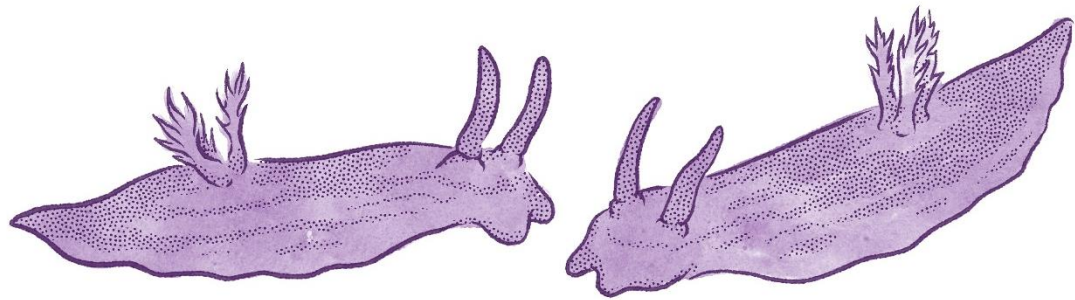
Příloha 4

Zkoušky rozložení a kompozic

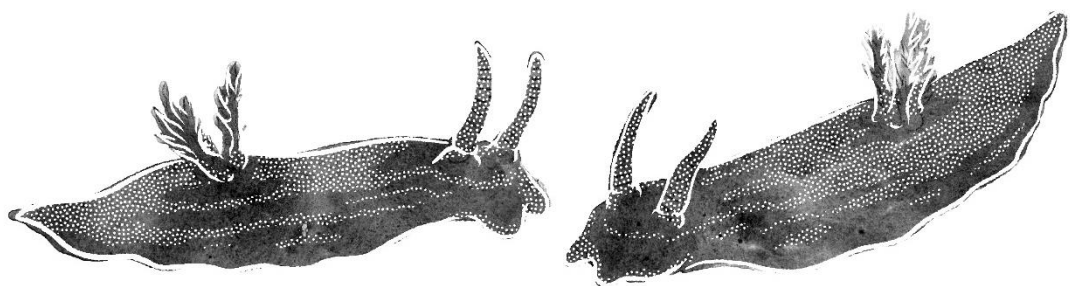

Příloha 5

Zkoušky stylu pro schematické ilustrace

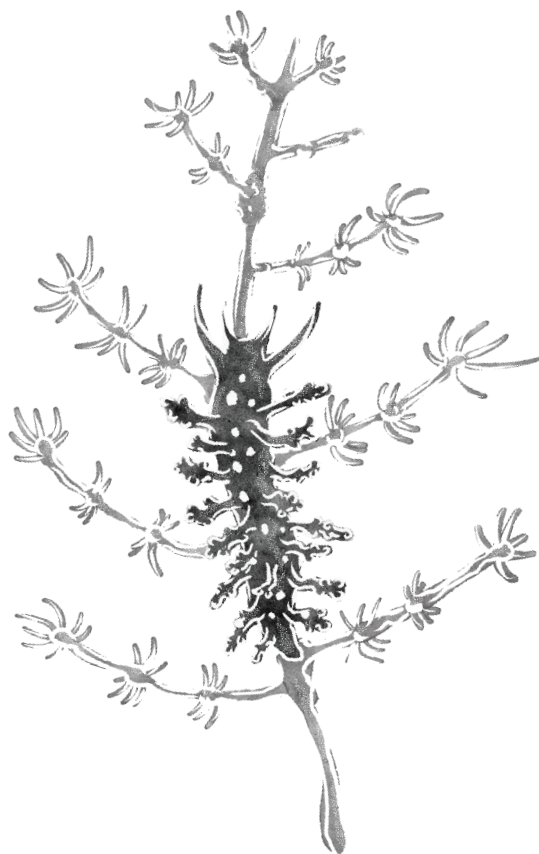
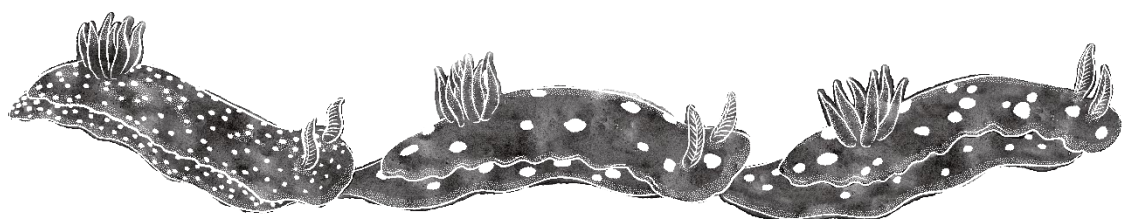

LG
ROUND
BRUSH
-all rounder

Příloha 6

Finální podoba schematických ilustrací

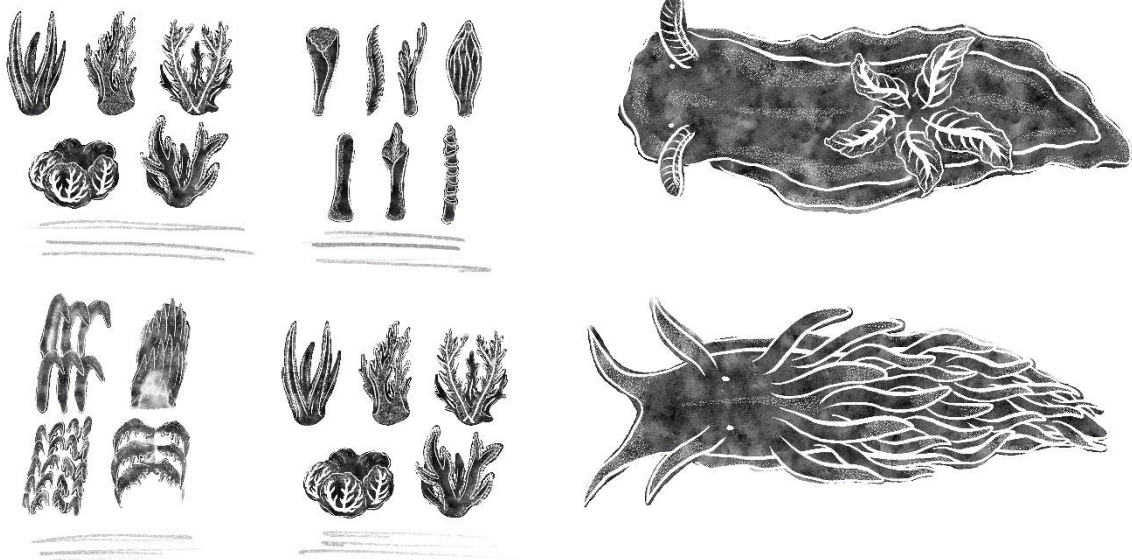

Příloha 7

Rozložení - prvotní skica, hrubé rozložení s hotovými ilustracemi

Anatomie

Příloha 8

Finální podoba barevných ilustrací na bílém pozadí

Příloha 9

Finální podoba barevných ilustrací na černém pozadí

Příloha 10

Ukázka předělových dvoustran

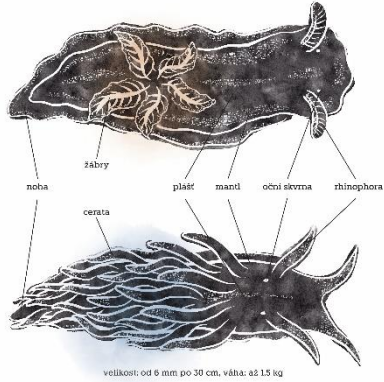

Příloha 11

Finální podoba sazby

Anatomie

Druh na 8 lůžkové - sepele. Druh, který se používá k vaření a k přípravě salátů. Má velmi jemnou chuť a je velmi měkký. Má velmi jemnou chuť a je velmi měkký. Má velmi jemnou chuť a je velmi měkký.

velikost: od 6 mm po 30 cm, váha: až 15 kg

Žábry

Druh na 8 lůžkové - sepele. Druh, který se používá k vaření a k přípravě salátů. Má velmi jemnou chuť a je velmi měkký. Má velmi jemnou chuť a je velmi měkký.

Žadové výběžky

čtyř. cerata

Větší - plechová sešití - natočeno málo vzhledem k tomu, že se používá k vaření a k přípravě salátů. Má velmi jemnou chuť a je velmi měkký.

Tykadla

čtyř. rhinophore

Tykadla se používají k vaření a k přípravě salátů. Má velmi jemnou chuť a je velmi měkký. Má velmi jemnou chuť a je velmi měkký.

Ústní ústrojí

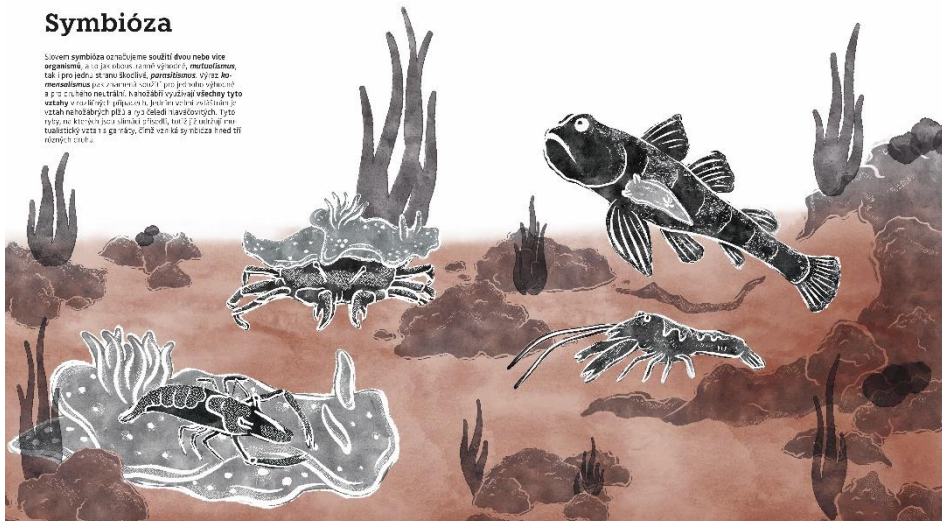
Větší - plechová sešití - natočeno málo vzhledem k tomu, že se používá k vaření a k přípravě salátů. Má velmi jemnou chuť a je velmi měkký.

Nakr. učebn. p. 11.
© Dymeková, M. (2019). Druh na 8 lůžkové - sepele. Druh, který se používá k vaření a k přípravě salátů. Má velmi jemnou chuť a je velmi měkký.

Symbióza

Slovo symbióza označuje vztah dvou nebo více organismů, a to jak živočišných, tak rostlinných, nebo i mezi těmito skupinami. Symbióza může být mutualistická, komensální nebo parazitická. Mutualistická symbióza znamená, že oba organismy mají prospěch. Komensální symbióza znamená, že jeden organismus má prospěch, zatímco druhý není ovlivněn. Parazitická symbióza znamená, že jeden organismus má prospěch, zatímco druhý je poškozen.

Příloha 12

Obálka knihy a plakáty

